

BASEL II - PILAR 3

31.12.2009

Etnedal Sparebank

I INNHOLDSFORTEGNELSE

I INNHOLDSFORTEGNELSE	1
II FIGURFORTEGNELSE	2
1. BASEL II – NYE KAPITALDEKNINGSREGLER	3
2. ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	5
2.1 ANSVARLIG KAPITAL.....	5
2.2 BEREGNINGSGRUNNLAG OG KAPITALDEKNING.....	5
2.3 KAPITALKRAV.....	6
3. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO	7
3.1 INNLEDNING.....	7
3.2 ORGANISERING OG ANSVAR.....	8
3.3 RISIKOTYPER.....	9
4. RISIKOOMRÅDER	10
4.1 KREDITTRISIKO.....	10
4.1.1 Definisjon	10
4.1.2 Styring og kontroll	10
4.1.3 Kreditteksponering	10
4.1.3.1 Engasjementer fordelt på risikoklassifisering	10
4.1.3.2 Engasjementer fordelt på geografiske områder	11
4.1.3.3 Engasjementer fordelt på kundegrupper og bransjer	12
4.1.3.4 Engasjementer fordelt på løpetid	12
4.1.3.5 Nedskrivninger på utlån	12
4.2 LIKVIDITETSRIKISO OG ANDRE FINANSIELLE RISIKOER.....	15
4.2.1 Definisjon	15
4.2.2 Styring og kontroll	15
4.2.3 Bankens likviditet	15
4.2.4 Andre finansielle risikoer	16
4.3 MARKEDSRISIKO.....	17
4.3.1 Definisjon	17
4.3.2 Styring og kontroll	17
4.4 OPERASJONELL RISIKO.....	18
4.4.1 Definisjon	18
4.4.2 Styring og kontroll	18
4.5 FORRETNINGS-, OMDØMME- OG STRATEGISK RISIKO.....	18
4.5.1 Definisjon	18
4.5.2 Styring og kontroll	18

II FIGURFORTEGNELSE

Figur 1: Beregningsmetodene ansvarlig kapital	...3
Figur 2: Ansvarlig Kapital	...5
Figur 3: Beregningsgrunnlag og Kapitaldekning	...5
Figur 4: Utviklingen av kapitaldekning	...6
Figur 5: Kapitalkrav	...6
Figur 6: Resultatregnskap 2007-2009	...7
Figur 7: Balanse 2007-2009	...8
Figur 8: Risikoklassifisering	...11
Figur 9: Geografiske områder	...11
Figur 10: Kundegrupper	...12
Figur 11: Løpetider	...12
Figur 12: Nedskrivninger etter risikoklasser	...13
Figur 13: Individuelle nedskrivninger	...13
Figur 14: Gruppevise nedskrivninger	...13
Figur 15: Tapskostnader	...14
Figur 16: Misligholdt og tapsutsatte lån	...14
Figur 17: Misligholdt og tapsutsatte lån etter bransjer	...14
Figur 18: Netto likviditetseksponeering	...15

1. BASEL II – NYE KAPITALDEKNINGSREGLER

Nye krav til finansinstitusjonenes beregning av kapitaldekning, Basel II, ble innført i Norge fra 01.01.2007. Det nye regelverket bygger på en ny standard for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS). Formålet med det nye kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- mer risikosensitivt kapitalkrav
- bedre risikostyring og kontroll
- tettere tilsyn
- mer informasjon til marked

Det nye kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 2: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Dette dokumentet gir opplysning om risiko- og kapitalsituasjon i Etnedal Sparebank. Dokumentet skal dekke de spesifikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar 3) som pålegges banken i nytt kapitaldekningsregelverk.

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 1 omhandler minstekrav til kapitaldekning og er en videreutvikling av det tidligere kapitaldekningsregelverket, Basel I. Det nye forslaget innebærer ingen endring i den grunnleggende konstruksjonen av kapitalkravet, som fortsatt blir 8 %, men det blir noen endringer i regelverket for hva som kan regnes som ansvarlig kapital og sammensetningen av denne. De store endringene gjelder beregningen av kapitalkravet for kredittrisiko og introduksjonen av et eksplisitt kapitalkrav for operasjonell risiko. Gjeldene krav til kapitaldekning for markedsrisiko berøres i mindre grad av det nye regelverket.

Grunnet lav kompleksitet innenfor bankenes områder og forholdsmessighet for en liten bank, som Etnedal Sparebank er, bruker banken metodene vist i figuren nedenfor:

Figur 1: Beregningsmetodene ansvarlig kapital

Risikotype	Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Valgt metode	Standardmetode	Standardmetode	Basismetode
	Grunnl. Internrating-metode	Internmodell-metode	Sjablong-metode
	Avansert internrating-metode		Avansert metode

Pilar 2: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper. Banken skal ha en prosess for å vurdere sin totale kapital i forhold til risikoprofil, og en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå. I tillegg skal tilsynsmyndighetene gjennomgå og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og strategier, samt overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Tilsynet har myndighet til å sette i verk passende tilsynsmessige tiltak om de ikke er tilfreds med resultatet av denne prosessen. Det er et regulatorisk krav at banken rapporterer ICAAP. Denne ble første gang utført i 2008.

Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Formålet med pilar 3 er å supplere minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring blir spesielt viktig når bankene i større grad kan benytte egne systemer og metoder for å beregne kapitalkravet. Det er et regulatorisk krav at banken skal rapportere Pilar 3 informasjon første gang i forbindelse med årsrapporteringen av regnskapsinformasjon for 2008.

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som anses egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er, eller burde vært, klar over forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på Internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring. Banken inngår ikke i rapporteringspliktig konsern slik at all rapportering er på banknivå.

2. ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Den ansvarlige kapitalen består av kjernekapital og tilleggskapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i forhold til kapitalforskriftens definisjoner. Alle tall oppgis i hele tusen.

2.1 Ansvarlig Kapital

Tabellen nedenfor gir opplysninger om ansvarlig kapital, herunder kjernekapital pr. 31.12.2009.

Figur 2: Ansvarlig Kapital

Etnedal Sparebanks fond	69.603
Gavefond	30
Sum balanseført egenkapital	69.633
Utsatt skattefordel	-746
Andre immaterielle eiendeler	
Overfinansiert kollektiv pensjonsordning	-1.565
Sum kjernekapital	67.322
Sum tilleggskapital	0
Sum fradrag i kjerne- og tilleggskapitalen	0
Netto ansvarlig kapital	67.322

Note: Tall i tusen kroner

2.2 Beregningsgrunnlag og Kapitaldekning

Tabellen nedenfor gir opplysninger om beregningsgrunnlag og kapitaldekning pr. 31.12.2009.

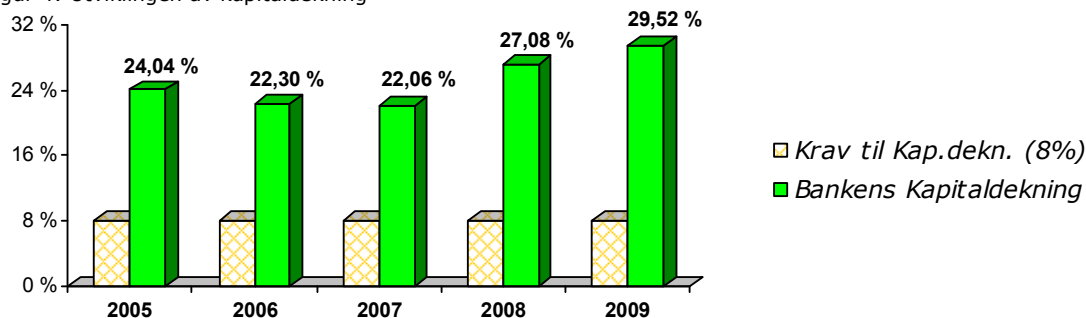
Figur 3: Beregningsgrunnlag og Kapitaldekning

Netto ansvarlig kapital	67.322
Risikoveid beregningsgrunnlag	
Kredittrisiko	199.350
Operasjonell risiko	32.475
Markedsrisiko	0
Frdrag i beregningsgrunnlaget	-3.800
Total beregningsgrunnlag	228.025
Kapitaldekning	29,52 %

Note: Tall i tusen kroner

Som nevnt ovenfor er krav til kapitaldekning 8 %. Etnedal Sparebank har en god kapitaldekning på 29,52 % i 2009. Utviklingen av bankens kapitaldekning har vært solid de siste årene, som følgende diagram viser for de siste 5 år.

Figur 4: Utviklingen av kapitaldekning

2.3 Kapitalkrav

Minimumskravet til ansvarlig kapital pr. 31.12.2009:

Figur 5: Kapitalkrav

Engasjementskategorier	
Stater og sentralbanker	0
Lokale og regionale myndigheter	149
Offentlig eide foretak	0
Multilaterale utviklingsbanker	0
Internasjonale organisasjoner	0
Institusjoner	315
Foretak	2.911
Massemarkedsengasjementer	42
Eng. med pantesikkerhet i eiendom	10.890
Forfalte engasjement	381
Høyrisikoengasjement	0
Obligasjoner med fortrinnsrett	0
Andeler i verdipapirfond	0
Øvrige engasjementer	1.259
Kapitalkrav kredittrisiko	15.948
Kapitalkrav markedsrisiko	0
Kapitalkrav operasjonell risiko	2.598
Fradrag i kapitalkravet	-304
Totalt kapitalkrav	18.242

Note: Tall i tusen kroner

Banken har ikke engasjementer som medfører rapporteringsplikt for markedsrisiko. Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko. Operasjonell risiko beregnes med 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år (2006-2008).

3. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

3.1 Innledning

Etnedal Sparebank er en lokal og selvstendig sparebank med forankring i Etnedal. Banken har vekst i Nordre Land, gjennom vår salgsavdeling på Dokka.

Etnedal Sparebank er tilsluttet Terra-gruppen. Ved utgangen av 2009 hadde banken 9,6 årsverk.

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i Etnedal Sparebank har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være lav til moderat.

Tabellene nedenfor viser hovedtrekkene i bankens resultatregnskap og balanse ved utgangen av 2007, 2008 og 2009.

Figur 6: Resultatregnskap 2007-2009

	2009	2008	2007
Netto renteinntekter	12.063	15.110	14.442
Netto andre inntekter	3.582	3.165	3.246
Sum netto inntekter drift	15.646	18.275	17.688
Driftskostnader	-12.138	-10.700	-11.270
Resultat før verdipapir/valuta	3.508	7.575	6.418
Netto verdipapirer/valuta	-70	-735	-464
Resultat før tapsavskrivning	3.438	6.840	5.954
Tap på utlån m.v.	-960	-1.857	-96
Resultat før skatt	2.478	4.983	5.858
Skatt	-887	-1.581	-1.723
Resultat etter skatt	1.591	3.402	4.135

Note: Tall i tusen kroner

Figur 7: Balanse 2007-2009

	2009	Andel	2008	Andel	2007	Andel
Kont. & lån til sentr.bank/kred.inst.	83.510	17 %	104.337	20 %	70.060	14 %
Netto utlån kunder	365.309	76 %	374.770	72 %	383.150	78 %
Sertifikater og obligasjoner	12.785	3 %	20.910	4 %	20.678	4 %
Aksjer og grunnfondsbevis	450	0 %	450	0 %	450	0 %
Anleggsaksjer	8.057	2 %	7.631	1 %	5.733	1 %
Imm. Eiend./driftsmidl. & andre eind.	9.996	2 %	11.929	2 %	11.176	2 %
Sum eiendeler	480.107	100 %	520.027	100 %	491.247	100 %
Gjeld til kredittinstitusjoner	2.674	1 %	2.976	1 %	10.477	2 %
Innskudd fra kunder	362.900	76 %	352.550	68 %	332.513	68 %
Utstedt gjeld (sert. og obligasjoner)	37.978	8 %	88.118	17 %	75.117	15 %
Annen gjeld og påløpne kostnader	6.922	1 %	8.290	2 %	8.379	2 %
Egenkapital	69.633	15 %	68.093	13 %	64.761	13 %
Sum gjeld og egenkapital	480.107	100 %	520.027	100 %	491.247	100 %

Note: Tall i tusen kroner

3.2 Organisering og ansvar

Ansvar og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operativ enhet. Etnedal Sparebank har 9,6 årsverk og samarbeidet mellom styre, ledelse og medarbeidere er veldig tett.

Styret

Har ansvar for å påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastsetter videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i banken, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard.

Banksjef

Har ansvaret for den overordnede risikostyringen, herunder ansvar for at det implementeres effektiv risikostyringssystemer i banken, og at risikoeksponeringen overvåkes. Banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Alle medarbeidere

Har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. For å sikre god økonomisk og administrativ styring, skal den enkelte medarbeider ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område.

Revisor

Bankens eksterne revisor etterprøver om rutiner og retningslinjer etterleves, samt vurderer om bankens modellverk knyttet til risiko- og kapitalstyring gir et riktig uttrykk for bankens samlede risiko- og kapital situasjon. Ekstern revisor utarbeider årlig en uavhengig rapport av bankens intern kontroll som også inneholder vurdering av bankens kapitalanalyse (ICAAP).

3.3 Risikotyper

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

- **Kredittrisiko:** er risikoen for tap som følger av kunders eller andre motparters evne og vilje til å oppfylle sine forpliktelser.
- **Likviditetsrisiko:** er risikoen for ikke å være i stand til å innfri forpliktelser eller ikke evner å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.
- **Markedsrisiko:** er risikoen for tap som følge av endringer i observerbare markedskurser som renter, verdipapirkurser og valutakurser.
- **Operasjonell risiko:** er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.
- **Forretningsrisiko:** Er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeadfærd.
- **Omdømmerisiko:** Er risikoen for svikt i inntjening og tilgang på funding på grunn av sviktende omdømme hos kunder, motparter og/eller myndigheter.
- **Strategisk risiko:** Er risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske satsninger.

4. RISIKOOMRÅDER

4.1 Kredittrisiko

4.1.1 Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

4.1.2 Styring og kontroll

Bankens forretningsmessige formål er først og fremst å ta i mot innskudd og å låne ut penger til publikum og næringsvirksomhet med tilstrekkelig sikkerhet. Kredittrisiko er derfor en inntektskilde og en strategisk risiko for banken. Kredittrisiko vil utgjøre hovedbestanden av bankens totale risiko. Kredittrisiko utgjør bankens største risiko og er den risikofaktor som binder mest kapital.

Kredittrisiko styres gjennom egne styringsdokumenter og bevilgningsreglement. Styret gjennomgår årlig bankens styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til bankens ansatte innenfor visse rammer. De delegerte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

Kompetente medarbeidere som har analytisk evne og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er den viktigste forutsetning for at bankens skal kunne realisere sin målsetting. Løpende kompetanseutvikling er en nødvendig innsatsfaktor for å bygge opp og vedlikeholde kompetansen. Det er banksjefens ansvar å sørge for at medarbeidere innen kredittområdet har eller utvikler den nødvendige kredittkompetanse.

4.1.3 Kreditteksponering

Tabellene nedenfor viser bankens engasjement fordelt på risikoklassifisering og geografi. Engasjementer fordelt på kundegrupper viser fordeling av brutto utlån, garantier og ubenyttet bevilgning til kunder og kredittinstitusjoner. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for nettoutlån til kunder og kredittinstitusjoner. Tabellene viser også engasjementsbeløp med nedskrivninger. Alle beløp oppgis i hele tusen kroner.

4.1.3.1 Engasjementer fordelt på risikoklassifisering

Banken bruker egne risikoklassifiseringssystemer i forbindelse med bevilgning av kreditter og som grunnlag for kategorisering av kredittporteføljen. Modellene differensierer kundene basert på økonomi og sikkerhet og kategoriserer kundene i følgende undergrupper: lav (Risikogruppe A og B), middels (Risikogruppe C) og høy risiko (Risikogruppe D og E), samt misligholdte engasjementer. Med engasjement menes restgjeld tillagt trekkrettigheter og avgitt garanti.

Tabellen nedenfor viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger (se nedenfor figur 12 og figur 13, side 13). Gjennomsnittlig engasjementsbeløp er her definert som inngående beløp 2009 pluss utgående beløp 2009 delt på to.

Figur 8: Risikoklassifisering

	Engasjementsbeløp pr 31.12.2009	Gjennomsnittlig eng.beløp
Lav risiko	349.287	348.271
Middels risiko	23.973	22.774
Høy risiko	6.834	10.188
Uklassifisert	0	0
Sum	380.094	381.233

Note: Tall i tusen kroner

4.1.3.2 Engasjementer fordelt på geografiske områder

Figur 9: Geografiske områder

2009	Brutto utlån*	Garanti
Etnedal	174.415	3.063
Nordre Land	95.307	75
Søndre Land	6.651	117
Nord-Aurdal	8.408	75
Sør-Aurdal	11.800	1.960
Resten av Oppland	27.417	150
Oslo/Akershus	39.440	117
Utlandet	-	-
Øvrig	14.063	-
Sum	377.501	5.557

*Utlån før nedskrivning på individuelle utlån og grupper av utlån.

Note: Tall i tusen kroner

4.1.3.3 Engasjementer fordelt på kundegrupper og bransjer

Figur 10: Kundegrupper

2009	Brutto utlån*	Garantier	Potensiell eksp.
Personmarked	250.617	497	3.966
Off. forvaltning	9.338	0	0
Primærnæring	34.244	75	3.134
Industri	923	192	0
Service & tjenesteyting	32.171	650	2.759
Bygg/Anlegg	38.567	4.143	4.700
Varehandel/Reiseliv	11.641	0	453
Sum utlån til kunder	377.501	5.557	15.012
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	19.706		
Sum utlån til kunder og kredittinstitusjoner	397.207		

*Utlån før nedskrivning på individuelle utlån og grupper av utlån.

Note: Tall i tusen kroner

4.1.3.4 Engasjementer fordelt på løpetid

Tabellen nedenfor viser restløpetid for engasjementene.

Figur 11: Løpetider

2009	Sum	<1 mnd	1-3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	>5 år
Fordringer på kredittinstitusjoner	19.706	19.706				
Netto utlån* og fordringer på kunder	365.309	22.908	6.027	24.298	106.664	205.412
Sum	385.015	42.614	6.027	24.298	106.664	205.412

*Utlån etter nedskrivning på individuelle utlån og grupper av utlån.

Note: Tall i tusen kroner

4.1.3.5 Nedskrivninger på utlån

Alle utlån blir gjennomgått og risikoklassifisert i gruppene A – E. Risikogruppene gir en indikasjon på utlån med tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til debitorernes/låntakers evne til å betale ved forfall. Alle utlån blir deretter gjenstand for en nedskrivningsvurdering med bakgrunn i hvilken risikogruppe de tilhører. Alle engasjementer blir fulgt opp ved månedlig gjennomgang av restanselister, overtrekkslister samt oppfølging av risikoklassifiseringssystemet.

Figur 12: Nedskrivninger etter risikoklasser

Risikoklasser	Før Nedskrivninger	Nedskrivninger	Etter Nedskrivninger
A	288.133	0	288.133
B	61.354	200	61.154
C	25.473	1.500	23.973
D	2.325	200	2.125
E	11.201	6.492	4.709
Sum	388.486	8.392	380.094

Note: Tall i tusen kroner

Individuell nedskrivning på enkelte lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Objektive bevis definerer banken som blant annet:

- Finansielle problemer hos debitor/låntaker
- Betalingsmislighold eller andre kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsene eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor/låntaker
- Negative endringer i betalingsstatus til debitorer/ låntakere
- Endringer i verdien på sikkerhetsstillelsen til debitor/ låntaker

Individuelle nedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Figur 13: Individuelle nedskrivninger

Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.2009	9.892
Periodens konstaterte tap med tidl. foretatt tapsavsetning	-2.790
+ økte individuelle nedskrivninger i året	2.570
- tilbakeførte individuelle nedskrivninger i året	-1.280
Individuelle nedskrivninger pr. 31.12.2009	8.392

Note: Tall i tusen kroner

Gruppenedskrivning omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Alle utlån som ikke er blitt gjenstand for en individuell nedskrivning, blir vurdert samlet i forhold til sin risikoklasse. Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Figur 14: Gruppevise nedskrivninger

Gruppevise nedskrivninger pr. 01.01.2009	4.150
Periodens endring	-350
Gruppevise nedskrivninger pr. 31.12.2009	3.800

Note: Tall i tusen kroner

Konstaterte tap er tap som er oppstått fordi banken har gitt avkall på hele, eller deler av engasjementet fordi kunden ikke anses betalingsdyktig. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige. Periodens tapskostnader (se også figur 6, side 7) vises i nedenstående tabell.

Figur 15: Tapskostnader

Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-1.500
Periodens endring i gruppevise nedskrivninger	-350
Konstaterte tap	2.826
Inngått på tidligere konstaterte tap	-16
Periodens tapskostnader/tilbakeføringer	960

Note: Tall i tusen kroner

Et engasjement (summen av enkeltlån og rammekreditter) anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er innekket innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innbærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt.

Figur 16: Misligholdt og tapsutsatte lån

Brutto misligh. engasjementer	8.169
Individuelle nedskr. på misligh. engas.	-3.892
Netto misligh. engasjementer	4.277
Brutto ikke misligh. engas.	7.949
Individuelle nedskr. på ikke misligh. engas.	-4.500
Gruppevise nedskr. på utlån	-3.800
Netto tapsutsatte lån	3.926

Note: Tall i tusen kroner

Samlet misligholdt og ikke misligholdt lån fordelt på kundegrupper og bransjer viser følgende tabell.

Figur 17: Misligholdt og tapsutsatte lån etter bransjer

2009	Misligholdte engasjem.	Tapsutsatte engasjem.	Indiv. nedskr. utlån/garant.	Gr.vis nedskr. utlån/garant.
Lønnstakere	3.354	3.055	992	
Prim.næring	813			
Industri/Bergv.				
Bygg/Anlegg	3.634	4.894	4.500	
Tjenesteyting/ reiseliv	368		2.900	
Sum	8.169	7.949	8.392	3.800

Note: Tall i tusen kroner

4.2 Likviditetsrisiko og andre finansielle risikoer

Likviditetsrisikoen er bankens betydeligste risiko. Derfor belyses dette nærmere enn de andre finansielle risikoer.

4.2.1 Definisjon

Likviditetsrisiko er risikoen for ikke å være i stand til å innfri sine forpliktelser eller ikke evne til å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.

4.2.2 Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i finansstrategien, som setter rammer for likviditetsrisiko gjennom rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, krav til langsiktig finansiering, størrelse på udisponerte trekkrettigheter, størrelsen på likviditetsreserver og lengden på den tidsperioden som banken skal være uavhengig av ny finansiering fra penge- og kapitalmarkedet.

Banken skal hovedsakelig finansiere sin virksomhet gjennom egenkapital og innskudd fra kunder. Det søkes å oppnå en innskuddstruktur med mange mindre innskudd da banken ikke skal gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for øvrig legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger vekt å at likviditetsrisikoen skal være lav.

4.2.3 Bankens likviditet

Likviditetsrisiko kan sies å være risikoen for at banken ikke kan gjøre opp sine forpliktelser rettidig. Som det framgår av likviditetseksposeringen er banken på kort og middels sikt godt dekket med løpende likviditet.

Figur 18: Netto likviditetseksposering

2009	Sum	<1 mnd	1-3 mnd	3-12 mnd	1-5 år	>5 år	Uten løpetid
Fordringer på sentralbanker	63.804	63.804					
Fordringer på kredittinstitusjoner	19.706	19.706					
Utlån og fordringer på kunder	365.309	22.908	6.027	24.298	106.664	205.412	
Obligasjoner	12.785			4.000	5.935	2.850	
Andre eiendeler med restløpetid	11.923	946	159			10.818	
Eiendeler uten restløpetid	6.580						6.580
Sum eiendeler	480.107	107.364	6.186	28.298	112.599	219.080	6.580
Gjeld til kredittinstitusjoner	2.674	2.674					
Innskudd fra kunder	362.900				8.271		354.629
Øvrig gjeld med restløpetid	44.900	1.234	2.545		37.978	3.143	
Egenkapital	69.633						69.633
Sum gjeld og egenkapital	480.107	3.908	2.545	0	46.249	3.143	424.262
Netto likviditetseksposering	0	103.456	3.641	28.298	66.350	215.937	-417.682

Note: Tall i tusen kroner

Kassekreditt er medtatt under intervall 3-12 mnd, og innskudd fra kunder uten bindings-tid er behandlet ved going concern som konstant uten løpetid. Massen har årlig vist stige-nde tendens, men kunden kan når som helst ta ut sitt innskudd.

For å sikre likviditeten kan dessuten banken bruke sine trekkrettigheter i DnB NOR og Toten Sparebank ved behov. Trekkrettighetene i DnB NOR utgjør 25 millioner kroner og i Toten Sparebank 24 millioner kroner. Ingen av disse trekkrettighetene var brukt ved ut-gangen av året. Banken er langsiktig lånefinansiert ved obligasjonslån gjennom Norsk Tillitsmann ASA på 50 millioner kroner, som forfaller til betaling 25.08.2011.

Brutto obligasjonslån 50 millioner kroner, redusert for andel ikke amortiserte obligasjo-ner 12 millioner kroner, gir effektiv obligasjonsgjeld 38 millioner kroner, som presenteres under øvrig langsiktig gjeld i balansen (se ovenfor figur 7, side 8).

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekninger, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2009 på 96,1 %.

Til tross for urolighetene i finansmarkedene er likviditetssituasjonen bra, med en likvidi-tetsbeholdning pr. 31.12.2009 på 83,5 millioner kroner. Beløpet er sammensatt av inn-skudd i Norges Bank med 63,8 millioner kroner, i DnB NOR med 17,0 millioner kroner, i Øystre Slidre Sparebank med 1,2 millioner kroner, i Nordea med 0,6 millioner kroner, i Sparebanken Hedmark med 0,7 millioner kroner og i Vestre Slidre Sparebank med 0,2 millioner kroner.

4.2.4 Andre finansielle risikoer

a) Renterisiko

Renterisiko er risiko for tap på grunn av endringer i det generelle rentenivået. I begrepet inngår også kursrisiko/rentefølsomhet, dvs. endring i en obligasjons verdi ved endring av markedsrenten. Det vanlige er å beskrive renterisiko som hvor stort beløp man taper gitt at renten går ned eller opp med 1 %.

Vi hadde ved årsskiftet låneavtaler med fast rente på 5,85 millioner kroner.

I 2009 avtok låneetterspørselen og på grunn av at obligasjonslånet var tatt opp på et tidspunkt med høy rente ble likviditeten for god og inntjening dårligere enn forventet.

Bankens renterisiko vurderes som lav.

b) Soliditetsrisiko

Med soliditetsrisiko forstår vi risikoen for at bankens egenkapital blir så lav at tilsyns-myndigheter og/eller finansmarkedet ikke lenger har tiltro til bankens soliditet. Lovens minstekrav for egenkapitalprosent er 8 % kapitaldekning, men for en bank av vår stør-relse antar vi at denne grensen praktiseres på 10-11 %. Vår kapitaldekning var ved års-skifte 29,52 % (se også figur 4: Utviklingen av kapitaldekning, side 6).

Det er vår vurdering at risikoen for å komme ned i en kapitaldekning som Kredittilsynet finner utilfredsstillende er svært liten, da det etter våre beregninger krever en kombina-sjon av store utlånstap, store verdipapirtap og dårlig/manglende inntjening i en lengre periode. Gitt de risikostyringsmekanismer vi har i dag og det begrensede marked vi ope-rerer i anser vi en slik situasjon for å være lite trolig.

Bankens soliditetsrisiko vurderes som svært lav.

c) Store engasjement

Store engasjement kan i seg selv utgjøre en risiko – særlig om de utgjør en betydelig del av bankens samlede portefølje og/eller er konsentrert om enkelte bransjer eller næringer (såkalt klyngerisiko). Vi mener at slike engasjement er sikret ved pant i fast eiendom og hensyntatt gjennom gruppevis nedskrivninger.

Det er styrets vurdering at bankens klyngerisiko er moderat.

d) Innskudd

Det er ingen begrensninger i hvor store enkeltinnskudd en bank kan ta imot, men store enkeltinnskudd medfører en viss likviditetsrisiko. Vi legger vekt på å ha en diversifisert innskuddsportefølje og ønsker primært ikke enkeltinnskudd over 15 MNOK uten bindings-tid. Bortsett fra innskuddet fra Etnedal Kommune har vi ingen slike innskudd.

Det er styrets vurdering av bankens klyngerisiko innenfor innskudd er svært lav.

e) Utlån

Et enkelt (konsolidert) utlånsengasjement kan etter loven maksimalt være på 25 % av bankens ansvarlige kapital, og alle utlånsengasjement over 10 % av bankens Egenkapital (såkalte store engasjement) skal hvert kvartal rapporteres etter gitte regler.

Ingen av de store engasjementene er eller har vært i mislighold og ingen enkeltengasjement var ved årsskiftet på over 25 % av bankens Egenkapital.

Det er styrets oppfatning at bankens klyngerisiko innenfor utlån er moderat.

4.3 Markedsrisiko

4.3.1 Definisjon

Markedsrisikoen er risikoen for tap som skyldes endringer i renter, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingsaktiviteten, samt rente- og valutahandel.

4.3.2 Styring og kontroll

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret gjennom bankens finansstrategi og i henhold til gjeldende forskrifter. Finansstrategien gjennomgås og revideres årlig.

I banken er markedsrisikoen svært begrenset, med bakgrunn i:

- Bankens eksponering i egenkapitalmarkedet utover eierinteresse i Terra Gruppen er ubetydelig.
- Verdien av valutaene utgjør pr 31.12.2009 NOK 483.000 og derfor kan bankens risiko i utenlandsk valuta også ansees som ubetydelig.

4.4 Operasjonell risiko

4.4.1 Definisjon

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

4.4.2 Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter (se ovenfor 3.2 Organisering og ansvar, side 8):

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll
- Ekstern revisors kontroll

Bankens styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del av bankens arbeid i henhold til internkontrollforskriften. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til ulike forretningsprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko, og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte medarbeider.

4.5 Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko

4.5.1 Definisjon

Banken er eksponert mot følgende vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående.

Forretningsrisiko:

Denne risikoen defineres som uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeadferd.

Omdømmerisiko:

Omdømmerisiko er risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang som følge av sviktende tillit og omdømme i markedet.

Strategisk risiko:

Banken definerer denne risikoen som risikoen for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

4.5.2 Styring og kontroll

Till tross at bankens resultat var svak i 2009 skal banken i 2010 fremstå som en lønnsom og solid sparebank som ønsker å bidra til verdiskapning for kunder og lokalsamfunn. Årsresultatet, sammen med kompetanseheving i banken, sikrer fremtidig drift og lokal råderett over en betydelig kapital.

En uavhengig undersøkelse av bankbransjen i 2009 gjennomført av Norsk Kundebarometer har vist at Terra-Gruppen i forhold til kundetilfredshet er foran alle andre tradisjonelle norske banker. Innenfor Terra-Gruppen ligger Etnedal Sparebanken over gjennomsnittet. Gjennomført analyse om kundetilfredshet og positive tilbakemeldinger fra kundene gir trygghet for at banken evner å betjene på et tilfredsstillende servicenivå.